

درس نهم: ظهور اسلام در شبه جزیره عربستان

۱- اسلام چگونه ظهور کرد؟ اسلام در شبه جزیره عربستان و در میان مردمی که در جهالت و نادانی به سر می بردند، ظهور کرد.

نکته: شبه جزیره عربستان که جزیره العرب نیز نامیده می شود در جنوب غربی آسیا واقع شده است

۲- حجاز در کجا قرار دارد؟ حجاز از جمله مناطق کوهستانی واقع در غرب جزیره العرب است.

۳- شهرهای مهم منطقه حجاز را نام ببرید؟ شهرهای مکه، یثرب (مدینه) و طائف

۴- مردم عربستان به چه شیوه ای زندگی می کردند؟ آب و هوای گرم و خشک و کمبود آب، باعث شده بود که اغلب ساکنان عربستان زندگی صحرا نشینی داشته باشند و از طریق پرورش تعداد کمی دام از جمله شتر، نیازهای روزانه خود را تأمین کنند.

۵- مردم شبه جزیره عربستان به چه شغل هایی مشغول بودند؟ در مناطق برخوردار از آب، مانند یثرب و یمن، کشاورزی رونق محدودی داشت. همچنین تعدادی از مردم عربستان از طریق کاروان های تجاری با نقاط مختلف داد و ستد می کردند. مکه و مدینه دو ایستگاه مهم تجاری بر سر راه جنوب به شمال شبه جزیره به شمار می رفتند.

۶- منظور از اعراب چه کسانی هستند و چگونه زندگی می کردند؟ ساکنان جزیره العرب را قوم عرب تشکیل می دادند. آنان به شکل قبیله ای زندگی می کردند. حتی ساکنان شهرها نیز وابستگی و خلق و خوی قبیله ای خود را حفظ کرده بودند. در آستانه ظهور اسلام بیشتر قبایل عرب، پراکنده و فاقد حکومت بودند.

نکته: اوضاع و شرایط اجتماعی و فرهنگی مردم عربستان در دوران پیش از بعثت، به گونه ای بود که از آن به عصر جاهلیت یاد می شود.

۷- ویژگی های عصر جاهلیت در عربستان را نام ببرید؟ (دو مورد)

۱- در آن زمان بیشتر عرب ها بت می پرستیدند و کعبه، خانه خدا را از بت‌های گوناگون پر کرده بودند. البته گروهی از عربها نیز پیرو حضرت ابراهیم و یا دین های یهود، مسیح و زردشت بودند.

۲- اعراب در دوران جاهلیت بهره چندانی از علم و دانش نداشتند و عده کمی از آنها می توانستند بخوانند و بنویسند .

۳- در آن دوره، زنان اغلب از مقام و موقعیت پایینی برخوردار بودند و برخی مردان حتی از داشتن فرزند دختر احساس حقارت می کردند .

۴- اعراب جاهلی نسبت به قبیله خود تعصب شدید و کورکورانه ای نشان می دادند. آنان بی توجه به اینکه حق با چه کسی است، از اعضای قبیله خود در برابر افراد دیگر قبایل دفاع و پشتیبانی می کردند.

۱۰- تعصب قبیله ای مردم عربستان موجب بروز چه مشکلاتی برای آنها می شد؟ موجب بروز کینه و حس انتقام جویی در میان قبایل مختلف عرب شده بود و جنگ و خونریزی های پیاپی را به دنبال داشت. از سوی دیگر کمبود غذا و سایر نیازهای زندگی نیز عامل دیگری برای گسترش درگیری های قبیله ای و رواج غارت گری بود.

نکته: حضرت محمد در خاندانی شریف و محترم در شهر مکه به دنیا آمد.

- ۱۱- چرا حضرت محمد(ص) را محمدامین می خواندند؟ آن حضرت تحت تأثیر محیط آلوده به شرک و فساد مکه قرار نگرفت و چنان به پاکدامنی و درستکاری مشهور شد که او را محمدامین می خواندند.
- ۱۲- حضرت محمد(ص) در چندسالگی و در کجا به پیامبری مبعوث شدند؟ حضرت محمد کوه های اطراف مکه و از جمله غار حرا را برای عبادت پروردگار یکتای خویش برگزید و اوقات زیادی را در آنجا می گذراند. در ۲۷ رجب سالی که آن حضرت به ۴۰ سالگی رسیده بود، فرشته وحی در غار حرا بر او نازل شد و فرمان پیامبریش را از جانب خداوند ابلاغ کرد.
- ۱۳- نخستین کسانی که به رسول خدا ایمان آوردند چه کسانی بودند؟ حضرت خدیجه و حضرت علی.
- ۱۴- رسول خدا در آغاز بعثت مردم را چگونه به پرستش خدای یگانه و روز رستاخیز دعوت می کردند؟ رسول خدا در آغاز بعثت به صورت فردی و پنهانی مردم را به پرستش خدای یگانه و ایمان به روز رستاخیز دعوت می کرد. در نتیجه این دعوت، تعدادی از مردم مکه به اسلام ایمان آوردند.
- ۱۵- دومین مرحله دعوت مردم به دین اسلام چگونه آغاز شد؟ پس از سه سال، پیامبر مأموریت یافت نخست خویشاوندان و سپس عموم مردم را آشکارا به اسلام دعوت نماید. در این مرحله از دعوت، رسول خدا علاوه بر آنکه مردم را به عبادت خدای یکتا فرا می خواند، پرستش بت ها را نکوهش می کرد و از سرانجام بد کافران سخن می گفت.
- ۱۶- چه کسانی در مکه از گسترش دین اسلام دچار بیم و هراس شدند؟ اشراف مکه به ویژه بزرگان قبیله قریش مانند ابولهب، ابوجهل و ابوسفیان
- ۱۷- چهار مورد از اقدامات مشرکان علیه پیامبر و مسلمانان در مکه را بیان کنید؟
- ۱- آنان نخست به حضرت محمد پیشنهاد کردند که ریاست قبیله و قوم و دریافت ثروت فراوان را بپذیرد و از عقاید خود دست بردارد.
- ۲- هر چه زمان می گذشت بر شدت سختگیری و شکنجه مشرکان افزوده می شد.
- ۳- آنان بدترین دشنام ها و تهمت ها را به رسول خدا نسبت می دادند و برخوردهای زشت و ناپسندی با آن حضرت می کردند.
- ۴- مشرکان همچنین برای جلوگیری از گسترش اسلام اقدام به آزار و شکنجه مسلمانان کردند. شماری از پیروان رسول خدا به ویژه تهیدستان یا بردگان مورد شدیدترین شکنجه ها قرار گرفتند.
- ۱۸- سه مورد از تهیدستان یا بردگانی که توسط مشرکان شکنجه شدند را نام ببرید؟ یاسر و همسرش

سمیه و پسرشان عمار و نیز بلال حبشی از جمله این افراد بودند.

۱۹- نخستین شهدای اسلام چه کسانی بودند؟ یاسر و سمیه

نکته: آزار و اذیت مشرکان نسبت به پیروان اسلام آن قدر افزایش یافت که پیامبر از مسلمانان خواست به حبشه مهاجرت کنند.

۲۰- منظور از تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان چیست؟ مشرکان پس از آنکه متوجه شدند با شکنجه و سرکوب نمی توانند مانع گسترش اسلام شوند، تصمیم گرفتند مسلمانان را تحریم کنند. از این رو، عهدنامه ای را امضا کردند که بر اساس آن هرگونه خرید و فروش و رابطه اجتماعی (ازدواج) با پیروان اسلام ممنوع شده بود.

۲۱- به دنبال تحریم مشرکان پیامبر و یارانش به کجا پناه بردند و چه مدت در آنجا ماندند؟ به دنبال این تحریم، رسول خدا و یارانش به پیشنهاد ابوطالب به یکی از درّه های اطراف مکه به نام «شعب ابوطالب» پناه بردند. آنها حدود سه سال شرایط بسیار سختی را در این درّه تحمل کردند.

نکته: پس از هجرت پیامبر از مکه به یثرب نام این شهر به مدینه النبی، یعنی شهر پیامبر تغییر داده شد.

۲۲- منظور از انصار و مهاجرین چه کسانی هستند؟ در تاریخ اسلام به گروهی از ساکنان مدینه که با پیامبر پیمان بستند و آن حضرت را یاری کردند، انصار (یاری کنندگان) می گویند. همچنین گروه دیگری از مسلمانان که اموال و دارایی خود را رها نمودند و از مکه به مدینه رفتند، به مهاجرین (هجرت کنندگان) معروف هستند.

۲۳- اقدامات پیامبر پس از ورود به مدینه را نام ببرید؟ تأسیس مسجد، پیمان برادری به جای تعصّب قومی و قبیله ای، پیمان نامه سیاسی

۲۴- نخستین اقدام مهم پیامبر پس از ورود به مدینه چه بود؟ نخستین اقدام مهم پیامبر پس از ورود به مدینه، ایجاد مسجدی برای انجام امور عبادی، اجتماعی، علمی و سیاسی بود.

۲۵- هدف پیامبر از ساخت مسجد چه بود؟ مسجد علاوه بر آنکه مکانی برای عبادت و اجرای مراسم مذهبی به شمار می رفت، مرکزی برای مشورت و تصمیم گیری درباره امور سیاسی و نظامی نیز بود؛ مسجد همچنین کانون اصلی سوادآموزی و فراگیری علم و دانش محسوب می شد.

۲۶- هدف پیامبر از ایجاد پیمان نامه برادری میان مسلمانان چه بود؟ مسلمانان ساکن مدینه یعنی

مهاجرین و انصار از قبایل مختلف بودند. بعضی از این قبایل در گذشته نسبت به هم کینه و دشمنی شدیدی داشتند. پیامبر به منظور ایجاد محبت و دوستی بین مسلمانان، آنها را دو به دو با یکدیگر برادر اعلام کرد.

۲۷- کدام اقدام پیامبر گامی در جهت ایجاد امت اسلامی بود؟ ایجاد پیمان نامه برادری میان مسلمانان

۲۸- هدف پیامبر از ایجاد پیمان نامه سیاسی در مدینه چه بود؟ علاوه بر مسلمانان، تعدادی از قبایل یهود نیز در شهر مدینه و اطراف آن سکونت داشتند. پیامبر لازم می دانست میان ساکنان مدینه اتحاد سیاسی برقرار شود. از این رو، پیمان نامه ای تنظیم شد و مسلمانان و یهودیان متعهد شدند که به آن عمل کنند.

۲۹- کدام اقدام پیامبر پس از ورود به مدینه در واقع اعلام رسمی تأسیس حکومت اسلامی به رهبری پیامبر در این شهر بود؟ پیمان نامه سیاسی

۳۰- جنگ های دوران پیامبر چه نامیده می شدند؟ به برخی از این جنگ ها غزوه و به برخی دیگر سریه گفته می شود.

۳۱- پیامبر همواره پیروانش را به رعایت چه اصولی در جنگ ها سفارش می کرد؟ پیامبر همواره پیروانش را به رعایت اصول اخلاقی و ارزش های انسانی در جنگ ها توصیه می نمود؛ او به ویژه سفارش می کرد با اسیران خوش رفتاری نمایند و از تخریب و غارت اموال مردم در جنگ پرهیز کنند. آن حضرت همچنین مراقب بود که مسلمانان همانند مشرکان رفتار نکنند.

۳۲- واقعه ی غدیر خم را توضیح دهید؟ رسول گرامی اسلام هنگامی که از آخرین سفر حج باز می گشت، دستور داد تا همه زائران خانه خدا در محلی به نام غدیر خم توقف کنند. سپس برای جمعیت حاضر خطبه ای طولانی خواند و از آنان پرسید: «چه کسی نسبت به مؤمنان در تصمیم گیری از خودشان برتر و اولی تر است؟»؛ مسلمانان یک صدا گفتند خدا و پیامبرش در این امر، اولی تر هستند. پیامبر سپس دست علی را بالا برد و فرمود: «ای مردم، هر کس که من پیشوای او هستم، پس این علی پیشوای اوست؛ خداوند، دوستداران او را دوست بدار و دشمنانش را دشمن باش. پس از آن، حاضران جانشینی پیامبر را به حضرت علی تبریک گفتند.